

COMMISSARIAAT VAN POLITIE TE HEERLEN

BUREAU HEERLEN, 10 April

APR 1948

Vrij 1948.

14 APR. 1948

A 33243

LITT.: G.
No.: 75/48.

BIJL.: --

BETR.: Openbare vergadering
Comité Handhaving Rijkseenheid
te Heerlen.

het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
Javestraat 68

's-Gravenhage.

Verzoeken bij beantwoording datum, letter
en nummer van dit schrijven aan te halen.

Door het Comité Handhaving Rijkseenheid werd te Heerlen-Treebeek op Donderdag 8 April j.l. te 19.15 uur een openbare vergadering belegd in het Nederlands Hervormd Jeugdhuis aan de Maanstraat en het Gereformeerde Jeugdhuis, 2e Spoordwarsstraat.

De capaciteit der zalen was voor elk 200 personen.

In eerstgenoemde zaal waren ongeveer 100 personen en in de andere ongeveer 150 personen aanwezig, waaronder verschillende intellectuelen en protestantse geestelijken.

Als sprekers traden op: Professor Mr. P. S. Gerbrandy, Oud-Ministerpresident en C. J. I. M. Welter, Oud-Minister van Koloniën.

Te 19.15 uur opende een onbekende spreker in het Nederlands Hervormd Jeugdhuis de vergadering en sprak er zijn voldoening over uit, dat de benodigde vergaderruimte was verkregen door samenvoeging van beide genoemde jeugdhuizen. Vervolgens heette hij Prof. Gerbrandy welkom, die eerst in de ene en vervolgens in de andere zaal het woord zou voeren. Verder deelde hij mede, dat aan eenieder aan de ingang van de zaal een formulier was ter hand gesteld met de bedoeling, dat men er iets op zou zetten. Verder deelde hij mede, dat op 22, 23 en 24 April e.k. in het café-restaurant Ruto te Heerlen een tentoonstelling zal worden gehouden over het werk van "Ons Indië", terwijl op 29 April e.k. te 20 uur Prof. Gerretson zal komen spreken in de zaal Schiffers te Heerlen. Hierna wordt op zijn verzoek door de aanwezigen het Limburgs Volkslied gezongen, waarop hij nog mededeelde, dat er na de rede van Prof. Gerbrandy gelegenheid zou zijn tot het stellen van vragen.

Prof. Gerbrandy, die hierop een redevoering hield met als onderwerp: "De dreigende ondergang van het Koninkrijk", begon met er aan te herinneren, dat het dit jaar 350 jaren geleden is, dat men naar het oordeel van een groot geschiedschrijver Nederland had geplaatst in de rij der vrije staten. Vijftig jaar later werd bij de vrede van Münster, internationaal en volkenrechtelijk, Nederland in de rij der staten erkend. In 1848 werd de hoeksteen gelegd in onze constitutie: De onschendbaarheid van de Kroon en de verantwoordelijkheid der Ministers, zoals dit heden schijnbaar nog is. In 1898 besteeg Koningin Wilhelmina de troon: Het jaar 1948 is dus een jaar van denken, en wij hopen zowel het ontstaan van de staat als het 50-jarig Regeeringsjubileum van onze Koningin met vreugde en dankbaarheid te herdenken. Toch is er een beklemming van het gemoed: De internationale toestand is verontrustend door de grote tegenstelling tussen de U.S.A. en de U.S.S.R. Zij beiden zijn als de sterksten uit de laatste wereldoorlog gekomen. De Engelse vloot was steeds de sterkste ter wereld, terwijl nu de Amerikaanse vloot driemaal zo sterk is als de Britse. De U.S.A. zijn in het bezit van de atoombom. Daartegenover staat de Sovjet-Unie, welke een vijfde deel van het aardoppervlak omvat en met inbegrip van de vazalstaten 300 miljoen zielen telt. Tussen deze twee grootmachten bestaat een enorme spanning en toch kan men zeggen, dat geen van beide de oorlog wil. Tegelijkertijd

-echter-

echter worden door beide staten daden gesteld, welke noodwendig tot oorlog moeten leiden. De Westelijke mogendheden scholden Italië plotseling zijn oorlogsschulden kwijt, terwijl van de andere kant de Sovjet-Unie zijn best doet om voor de a.s. verkiezingen in Italië een toestand te krijgen zoals in Tsjecho-Slowakije. De oorlogsproductie stijgt. Het Marshallplan wijst erop, dat men voorerst een gezonde economie in West-Europa wil hebben, maar ook, dat men de dreiging van Rusland gevoelt. Wijzende op de vazalstaten van Rusland wordt verklaard, dat deze slechts een verdedigingsgordel tegen een eventuele agressie vormen. Spreker vraagt zich echter af, waarom dan nog infiltratie en penetratie in andere landen plaats had. Dit doet men niet met vredelievende bedoelingen. Er zit agressie en contra-agressie in de lucht, hetgeen de internationale toestand zo dreigend maakt. Men zegt niets anders dan vrede te willen, maar de spanning is intussen zo groot geworden, dat kleine oorzaken kunnen werken als de lont in het buskruit. Thans staat ons Koninkrijk hier in Europa met 10 miljoen en over zee met 70 miljoen zielen. Er zijn meerderstaten, welke geen geografisch geheel vormen en toch groot werden. Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit Nederland en Indië. Er is een samenbinding tussen deze twee, welke zeer eng is. Van bepaalde zijde wordt dit betwist. Maar Nederland zonder Indië is geen Nederland en Indië zonder Nederland is geen Indië. Nederland zonder de industrie, welke in de negentiende en twintigste eeuw in Limburg is ontstaan, is even ondenkbaar als Indië zonder de Nederlandse cultures. Beide zijn het werk van het Nederlandse genie. Dit geldt ook op staatkundig gebied. De indeling van Indië in deelstaten is op zichzelf niet verkeerd. De economische eenheid is daarbij echter onmisbaar en deze is een gevolg van het Nederlandse staatsbestuur. Zoals het Indische volk leeft en reilt en zeilt, kan men het zonder Nederland niet meer denken. Men verwijt de mensen van Handhaving als schand, dat deze de koloniale toestanden terug willen brengen. Het vecht echter voor een rechtstaat, met democratische vrijheden. Spreker vroeg zich dan ook af, hoe de huidige ellendige toestanden in Indië mogelijk waren en deelde in dit verband mede, dat op Indoera 30-40% van de bevolking door honger en ellende was omgekomen. Onder het regien van van Mook heerst er een ontzettende ellende en een chaotische toestand in het binnenlands bestuur in Indië. Het regerende kabinet wordt geleid door een Minister-President, die zich o.a. door Minister Jonkman laat leiden. Veel factoren wijzen erop, dat de huidige toestand moet spaak lopen. In een dagblad stond een naar sprekers mening juiste opmerking, dat men om de communisten te bestrijden, eerst zelf voor 50% communist moest worden. Er bestaan volgens spreker tweeërlei opvattingen ten aanzien van de vraag: Wat maakt ons Koninkrijk een staat, die vast staat in de woelingen der tijden. De eerste opvatting luidt: zie de staat als een historisch gegeven, dat wij niet hebben gemaakt, doch dat ons door geslachten is overgegeven. Het is het borduurwerk van de Almachtige. Noch socialisten, noch Calvinisten, noch Rooms-Katholieken hebben hem gemaakt! Niemand kan zeggen: "dat heb ik gemaakt". De staat rechtvaardigt zichzelf een rechtvaardig bestuur. Dan kan in de grondwet staan, dat de Koningin de rechten van de staat heeft te verdedigen, want het is recht. De door God geroepenen hebben, wanneer er een tyran heerst, de taak en de plicht om, wanneer de tijd gekomen is, de taak van de tyran over te nemen. De andere opvatting houdt in, dat men de staat gehoorzaamt, omdat men dit wil. De staat rust op de wil van de regering. "We vragen wat ze willen en daarnaar richten we de staat in."

In Europa heerst een bacil: iedere nationaliteit moet zijn eigen staat hebben. Zo ook Indië voor de Indonesiërs. Dit dogma werkt als een verwoestende bacil: "Wij zijn onafhankelijk, laten zij dit ook zijn". Dit is echter door en door vals, want in Nederlands-Indië is niet één volk van inheemsen, doch daar wonen Indo-Europeanen, Chinezen, Javanen, Amhonezen, enz. Men had spreker alzo vaak voorgehouden, dat het nu al zo ver gekomen was, dat het toch niet meer anders ging. Men staatssecretaris had aan spreker gezegd: "we moeten er ons maar bij neerleggen". Op een vraag daartoe van spreker had deze secretaris geantwoord, dat hij dan in 1949 maar heen ging. Dit is een verkeerd standpunt. Zo vals als het nationaliteitsprincipe was ook het standpunt, dat Indië louter een land van bruinen was. Het nationaliteitsprincipe stamde uit de heidenwereld, waar elke voorname stam een eigen land had. Het Koninkrijk der Nederlanden maakte daarvan een eind. "Als gij allen hebt één Heer, en dat hebt ge, en ge moet Hem gehoorzaam zijn, dan is het ook mogelijk om samen te leven." Zo waren wij geworden één volk van Friezen, Franken en Saksers. Zo zijn wij één volk van Friezen, Franken, Saksers, Javanen enz. Daardoor was Nederland een

COMMISSARIAAT VAN POLITIE TE HEERLEN

HEERLEN,

19

LITT.:

No.:

BIJL.:

BETR.:

(vervolg)

Verzoeken bij beantwoording datum, letter
en nummer van dit schrijven aan te halen.

stabiële staat. Een andere valse redenering luidt: "Maar Azië is toch ontwaakt!" Japan echter exploiteerde en onderdrukte Indië in de laatste oorlog. Is dat een ontwaakt Azië? Op de eerste plaats moet er rust en orde heersen, pas dan als er orde heerst kan men rekening houden met rechtvaardige aspiraties. Dit doet men echter niet. Men zie naar de Ambonezen en de Nederlandse onderdanen. Niemand kan zich uitspreken onder de terreur van Soekarno. Een Javaans edelman verklaarde meer bij spreker te horen dan bij van Hook. Onze soldaten leveren het bewijs, dat de Indonesiërs zich onder hen veilig voelen. De foutieve gedachte in het hoofd van onze Regeerders luidt: "Hoe kan in deze troebele tijden naar voren komen, hetgeen een volk wil?" Er is geen staatsbestuur in Indië, alle staatsinstellingen zoals de volksraad, de provinciale staten, de gemeenteraden, enz. enz. ontbreken in de Republiek.

Er is in ons volk een bacil, welke drijft in de richting van een totalitair bestuur. Ons parlementair stelsel werkt niet meer. Wij moeten sterk worden, doch kunnen dit eerst, wanneer wij orde op eigen zaken hebben gesteld.

Men had spreker al vaak voorgehouden, dat hij beter kon ophouden, omdat het proces al zo ver gevorderd was. Inderdaad: Men kon niet meer ongedaan maken, dat miljoenen omgekomen zijn en de gesneuvelde soldaten niet meer terugroepen en de verslonden milliarden niet terugkrijgen. Ook niet ongedaan maken, wat in strijd met het grondwet was getekend. Wat men echter wel kan, is het recht herstellen; het stel geven aan verloren prestige en de opstand onderdrukken. Men moet tonen wat men waard is. Tonen, dat men wenst te leven onder het schild van het Koninkrijk der Nederlanden. Men moet zijn verantwoordelijkheid en zijn plicht begrijpen. Weest er u van bewust, dat gij de internationale situatie de baas kunt door u de vastberaden Nederlander van voorheen te tonen. Oranje staat immers nog aan het hoofd. Spreker herinnerde aan de Briel en de gevolgen daarvan voor het land. Met een bewogen oproep tot het Nederlandse volk om nimmer te wanhopen besloot hij te 20.20 uur zijn rede.

Dezelfde spreker, die de vergadering opende, dankte de Heer Gerbrandy en stelde de gelegenheid open tot het stellen van vragen. Hiervan werd door slechts één persoon gebruik gemaakt. De vragensteller, die onverstaa- baar was, had, zoals bleek uit het antwoord van Prof. Gerbrandy, een vraag ge- steld met betrekking tot de a.s. grondwetwijziging. Prof. Gerbrandy zeide in zijn antwoord verheugd te zijn het nog even te kunnen hebben over de op handen zijnde grondwetwijziging. Hij juichte de grondwetwijziging toe in die zin, dat nu het Nederlandse volk gelegenheid kreeg om zich uit te spreken. Op deze wijziging moest het Nederlandse volk een afwijzend ant- woord geven. Toen Lingadjati aan de orde kwam, zeide men, dat dit "raar" ge- formuleerd was. Men antwoordde toen, dat hetgeen daar geformuleerd was, geen grondwet, door een staatkundig program was. Uit de nieuwe wijziging blijkt

-niet-

niet wat "Souverein Gezag" is. Het is zaak, dat er klaarheid kome omtrent "Souverein Gezag". Er moet een reëel Koninklijk Gezag komen. Men spreekt van een "Unie", doch het gezag van deze "Unie" is niet in de grondwetswijziging vastgelegd. De "Unie" zou een onafhankelijk Indië en een onafhankelijk Nederland omvatten, die samengebonden zijn. Volgens spreker kon dit evenmin bestaan als de quadratuur van de cirkel. Men was de weg der "Unie" opgegaan, zonder te weten, wat daarbij uit de bus kwam. Spreker noemde dit een misdaad. Hij hoopte daarom, dat het Nederlandse volk straks "Nee" zou zeggen en riep alle Limburgse mannen en vrouwen op om bij de verkiezingen een daverend "Nee" te doen horen.

De Oud-Minister van Koloniën Ch. Welter begon zijn redevoering met te verklaren, dat wat in Indië thans gebeurt, gedeeltelijk rust op de schouders van onze vroegere bondgenoten, doch vooral op de schouders van onze tegenwoordige Regering. Hij zou er gaarne iets voor over hebben, indien hij iets plezierigs, iets moois en goeds van Indië kon vertellen, daar ook bij de aanwezigen velen zijn, die naaste verwanten in Indië hebben. Hij moet thans thans echter critiek oefenen. Op het oomblik is ieder op oorlogspad tegen het communisme. De partijen echter, die het meest op oorlogspad zijn, hebben met de communisten samengewerkt zoals de P.v.d.A. en de K.V.P. Op 13 Maart j.l. werd deze strijd officieel geopend. Dit vindt spreker prachtig, maar hiermede had een jaar geleden een aanvang moeten zijn gemaakt, dan zou veel ellende, ook voor Indië, zijn voorkomen. Men maakt een wetsontwerp, waarbij de communistische wethouders en gedeputeerden zullen worden ontslagen. Een communistisch wethouder van Lutjebroek moet worden ontslagen; men laat echter wel toe, dat de rode machthebbers in Djokja kunnen blijven zitten. Het is verkeerd in Holland de communistische wethouders te ontslaan en tegelijkertijd in Indië met de communisten zaken te doen. Dit is tegenstrijdig en geen consequente politiek. Hoe is het mogelijk, dat de partijen, die nu een grote mond hebben tegen het communisme, gezamenlijk met de communisten het Indische beleid steunden? De politiek van Romme werd gesteund door de communisten. Het communisme en het socialisme bevatten in wezen geen verschil. De methodes van beide zijn verschillend, niet de beginselen. De P.v.d.A. is niet zo erg democratisch, zij schrikt er niet voor terug om met een minderheid de meerderheid hun wil op te leggen en ze zijn er trots op. De voorzitter van de socialistische fractie verklaarde, dat deze de richtlijnen van de Regering wil bepalen, iets wat in wezen communistisch is. De P.v.d.A. is in wezen geen nationale partij. Haar politiek is niet nationaal doch internationaal. Machten buiten Europa dulden niet, dat Nederland een grote macht zal worden door Indië. De houding van de sociaal-democraten in Nederland is steeds stuitend geweest, gezien hun leuzen, zoals het gebroken geweepte, geen man en geen cent voor Indië, e.d. Duizenden Nederlanders en miljoenen Indonesiërs werden omgebracht, die op rekening komen van de rode revolutie. Hierover hoorde men nooit critiek. Wel heeft men mooie woorden over voor Attlee en Schumann. De oppositie wil orde, rust en veiligheid in Indië, op democratische wijze, volgens de grondwet. Gerbrandy en Welter worden voor reactionairen uitgescholden. Wat is dan progressief?

De P.v.d.A. is internationaal georiënteerd. Zij is onbruikbaar voor de bestrijding van het communisme. Het communisme is de dood van de gedachte van de P.v.d.A. Deze partijen hebben kans gezien ons land bijna te slopen en aan de rand van de afgrond te brengen. Ons inkomen voor de oorlog was voor 15 à 16% direct of indirect afkomstig uit Indië. Deze zullen wij missen, als Indië voor ons verloren gaat. Dit betekent voor de welgestelden slechts een kleinigheid, een sigaar minder, een operabezoek minder of een japon minder; voor 96% van onze bevolking betekent het echter alles wat ons leven plezieriger maakte. En als dit gebeurt, zullen wij aan de P.v.d.A. en de K.V.P. vragen: Waar blijft gij met Uw sociaal programma? Spreker vervolgde met de vraag: Wat gebeurt er in Indië? Hij beantwoordde deze vraag met te zeggen dat hij het niet wist. De zaak is er zo verward en verwaterd, dat hij niet meer weet wat er gebeurt. Er zit geen logisch verband meer in deze zaak. Zij is in het moeras geraakt. Volgens Prof. Romme is men thans bezig met een staatkundige opbouw van Indië. Hiervan is echter niets te constateren, wel van afbraak. Prof. Romme gaf toe, dat er een reële Unie tussen Indië en

COMMISSARIAAT VAN POLITIE TE HEERLEN

HEERLEN;

19 .

LITT.:

No.:

BIJL.:

BETR.:

(vervolg)

Verzoeken bij beantwoording datum, letter
en nummer van dit schrijven aan te halen.

onze Regering zou komen. Wat werd er echter overcengekomen op de Renville? En wat hebben wij daar ondertekend? Dat de staten van Indonesië onafhankelijk zullen zijn, dus los van het Koninkrijk. Het verkiezingsmanifest van de K.V.P. hield in, dat het doel was een hechte staatkundige, economische grondslag met Indonesië onder roffel, kundig Koninklijk Gezag. De K.V.P. houdt zich niet aan haar programma. Zij is weifelend geweest in haar politiek. Ik heb nooit een slecht of kwaad woord over de K.V.P. gezegd. Het is een goede partij, heeft een goed programma, doch zij heeft slechte vrienden en is thans weifelend.

Wat in Indië gebeurde sinds de capitulatie van Japan is te erg geweest. Er vielen miljoenen slachtoffers en er werd voor miljarden beschadigd. Na Augustus zijn duizend van onze jongens doelloos gevallen. Dat is te erg, daar moet op gewezen worden. De verantwoording is voor de K.V.P. Op 1 April had Nederland geen dollars meer. Het Marshall-plan kan enige maanden respijt geven. Het kabinet Peul heeft goede dingen gedaan, zoals o.a. op het gebied der sociale verzekeringen. Het is echter niet de hoofdzaak of men nu door een of andere verzekering meer guldens krijgt, doch wel, wat men voor die guldens krijgt, wat die waard zijn. Die guldens worden met de dag minder waard. Iedere dag wordt alles duurder. De begroting sluit met een tekort van 16 miljoen guldens. Dit betekent inflatie. Thans zijn er 300.000 ambtenaren meer als voor de oorlog, die rapporten schrijven en formulieren invullen. De zakenlieden moeten de formulieren met tientallen invullen; dit is een van de oorzaken van de val van de gulden. Het parlement is nooit zo gering in aanzien geweest als thans. Het tegenwoordige beleid heeft ons volk moe gemaakt. Men zegt, dat er niets tegen te doen is. Dit mag ons volk niet aangrijpen. Het volk is uiteindelijk de baas. De kamerleden worden door het volk gekozen. Wij zien hoe de industriëlen en ook de kleine middenstand willen, dat ons volk omhoog komt. Wij moeten daar allen aan meewerken. Deze, onder socialistische invloed staande, regering moet weg en hiervoor moet komen een nationale regering. Wij willen in Indië geen achterlijke politiek. De bevering, dat Gerbrandy en Welter reactionairen zijn is een leugen. Wij zijn er tegen het volk te bedriegen en hun guldens te geven, die maar 10 of 5 cent waard zijn. Wij willen ons volk gelukkig maken. Wij willen geen politieke leuzen, maar politieke werkelijkheid. Onze reactie is voor het welzijn van Nederland en Indië.

Laten wij een afspraak maken door bij de a.s. verkiezingen de stem uit te brengen, zo, dat wij weten, dat Nederland een echt democratisch land zal zijn en dat in Indië een vooruitstrevende politiek gevolgd wordt. Wij hopen hier en ginds onze vlag te behouden, de vlag, die het symbool is van recht en gerechtigheid. Hierna de beëindigde hij zijn redevoering, welke ongeveer een uur had geduurd.

De bijeenkomst had een ordelijk verloop. Aan de ingangen van beide zalen was uitgebreide lectuur over Indonesië tegen betaling verkrijgbaar.

O/S.

I. D. Heerlen.